

In 2009 haalden onze gymnasiusastjes, bloem der natie, bij hun eindexamen gemiddeld een 5,1 voor de proefvertaling Latijn, net zoals in 2007. In 2008 was het nog bedroevender: een 4,4. In die gemiddelden zitten dus ook alle achten en negens verrekend van leerlingen die lol hebben in Latijn vertalen.

Op de veelgeroemde categoriale gymnasia waren de resultaten geen haar beter dan op de gymnasia op scholengemeenschappen. Dat de leerlingen niet massaal een onvoldoende kregen op hun eindlijst, was te danken aan compensatie. Zo worden, volgens de Verkenningcommissie Klassieke Talen die de eindexamens analyseerde, de vragen bij de teksten 'steevast beter gemaakt'. Bovendien worden de onvoldoende vertalingen gecompenseerd door de 'schoolexamens' van de scholen zelf, waarbij de cijfers ook steevast hoger liggen. En dan is er nog de compensatie achteraf, als blijkt dat een examen landelijk slecht is gemaakt. Ondanks die reddingsboeien haalde de afgelopen jaren zo'n 40 procent van de leerlingen een onvoldoende voor Latijn. En hé, de daling in prestaties was recht evenredig aan de toename van het aantal kandidaten. Steeds meer ouders willen dat hun kind naar een gymnasium gaat. Niet vanwege die interessante klassieke talen, maar vanwege de status.

'Niets doen is geen optie', meent de Verkenningcommissie, die vorig jaar al een tussenrapport publiceerde. Zij constateert 'een vicieuze cirkel van kennisgebrek en demotivatie'. Hoe dat op lossen? Simpel: als de lat kennelijk te hoog ligt, leggen we hem zo laag, dat zelfs de allertraagsten eroverheen hobbelen. Schaf die akelige vertaling af! We beperken de examens tot onderdelen die 'steevast' goed scoren: vragen over de historische en culturele context. Het rapport van de commissie is één wollige omzwachteling van de aanbeveling om de proefvertaling, de geniepigste horde, uit het examen te verwijderen.

Natuurlijk worden daar gewichtige argumenten bij gezocht. Het rapport staat bol van termen als 'onderdompeling in de klassieke cultuur' en 'betekenisvolle contexten'. De woorden 'reflectie' en 'reflecteren' komen 57 keer voor. Reflectie op burgerschap, op het eigene, het andere en wat al niet. Dat zie je bij alle onderwijsvernieuwingen: kennis maakt plaats voor reflectie.

Stel dat het niet lukt kinderen behoorlijk Engels te leren. Zouden we ze dan in plaats daarvan 'onderdompelen' in de Angelsaksische cultuur en laten 'reflecteren op Engelse teksten'?

Latijn is, anders dan Engels, een dode taal. Ook is de grammatica stukken ingewikkelder. Beide eigenschappen maken het zo'n aardig vak. Niet iedereen kan het. Je hoeft het ook niet te kiezen. Latijn is nuttig, maar evenmin zinloos. Door die ingewikkelde grammatica te doorgronden en die hermetische teksten te ontcijferen leer je nadenken en analyseren. Zodat je later, als je er wel de leeftijd en kennis voor hebt, beter op allerlei zaken kunt 'reflecteren'. De vele onvoldoendes voor Latijn tonen onderlijke ambitie in een lachspiegel: veel gymnasiumleerlingen horen niet thuis op dat schooltype. Door de eisen te verlagen, verpest je het voor diegenen die wel bereid zijn extra inspanning te leveren.